

کریم زبیدی

مدیر برنامه‌ریزی تلفیقی
شرکت ملی نفت ایران
از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲

از دستاوردهای مهم پس از انقلاب اسلامی می‌توان به موارد متعددی اشاره کرد. یکی از برجسته‌ترین آنها توسعه میدان پارس جنوبی است. پیش از انقلاب هیچ تولیدی از این میدان نداشتیم، اما امروز تولید روزانه ما از این میدان به بیش از ۷۰۰ میلیون مترمکعب گاز رسیده است که واقعاً موفقیتی بزرگ و استثنایی محسوب می‌شود.

میدان‌های غرب کارون که پیش از انقلاب هیچ‌گونه توجهی به آن نشده بود، اما بعد از انقلاب تولید قابل توجهی از این منطقه شد که آن را می‌توان از افتخارات بزرگ این دوره دانست.

از سوی دیگر، اگر تولید انباشتی نفت و گاز را مقایسه کنیم، خواهیم دید که حدود ۶۰ سال پیش از انقلاب، یعنی از سال ۱۲۹۸ تا پایان ۱۳۵۶، تولید انباشتی ماه‌مراتب کمتر از تولیدی است که در ۶۶ سال پس از انقلاب انجام شده و این نشان‌دهنده رشد چشمگیر در مدیریت و بهره‌برداری از منابع است.

یکی دیگر از افتخارات پس از انقلاب، استقلال در حوزه حفاری است. پیش از انقلاب این بخش عمدتاً در دست شرکت‌های خارجی بود، اما بعد از انقلاب، با تشکیل شرکت ملی حفاری ایران و راه‌اندازی شرکت‌های خصوصی داخلی، این بخش کاملاً بومی‌سازی شد.

با وجود همه این دستاوردها، چالش‌هایی نیز وجود دارد. برای مثال مدیریت منابع هیدروکربوری ما خوب بوده، اما همچنان با ایده‌آل‌ها فاصله دارد. به‌ویژه در زمینه تزریق گاز و اجرای پروژه‌های بازیافت کارهای انجام شده که کافی نبوده است.

یکی دیگر از مشکلات، فرسودگی تأسیسات صنعت نفت و گاز است. بسیاری از این تأسیسات قدیمی و نیازمند بازسازی و نوسازی هستند. پروژه‌هایی برای این منظور تعریف شده است، اما هنوز به شکل کامل اجرا نشده‌اند.

اگرچه بعد از انقلاب، جمع‌آوری گازهای همراه نفت مورد توجه قرار گرفت، همچنان به برنامه‌ریزی جامع‌تر و اجرای دقیق‌تر نیاز داریم.

همچنین باید به مشکل سرمایه‌گذاری ناکافی در صنعت نفت و گاز اشاره کنم. این حوزه به سرمایه‌گذاری‌های کلان نیاز دارد، اما به دلیل شرایط اقتصادی و مشکلات کشور، این سرمایه‌گذاری‌ها آن‌طور که باید تأمین نشده‌اند، به همین دلیل بسیاری از میدان‌های ما هنوز به توسعه کافی نرسیده‌اند.

در پایان فقط می‌خواهم تأکید کنم با وجود تمام مشکلات و چالش‌ها، دستاوردهای ما در حوزه نفت و گاز پس از انقلاب قابل توجه و افتخارآمیز است. امیدوارم با تلاش‌های بیشتر و همکاری همه جانبه، بتوانیم این مسیر را بهتر ادامه دهیم.

عباس کاظمی

مدیرعامل پیشین شرکت ملی
پالایش و پخش فرآورده‌های
نفتی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶

بزرگ‌ترین دستاورد صنعت نفت پس از انقلاب اسلامی تأمین انرژی کشور در زمان جنگ بود، چراکه پالایشگاه آبادان در سال ۵۹، حدود ۴۸ درصد انرژی کشور را تأمین می‌کرد که در طی جنگ ایران و عراق هدف حمله نیروهای عراقی قرار گرفت، اما با این وجود توانستیم با خروج این پالایشگاه از مدار تولید، انرژی کشور را تأمین کنیم که یکی از شاهکارهای صنعت نفت به‌شمار می‌رود. هدف دشمن از حمله به پالایشگاه آبادان تسلیم ایران بود، چراکه باور داشتند ایران با خروج این پالایشگاه از مدار تولید نمی‌تواند به جنگ ادامه دهد اما کارکنان صنعت نفت در آن زمان با تمام توان مقاومت کردند و با استفاده از افزایش ظرفیت پالایشگاهی و اقدام‌های متعدد توانستند با وجود تمام چالش‌ها انرژی کشور را پایدار نگه‌دارند یکی از شاهکارهای بزرگ صنعت نفت در دهه شصت به‌شمار می‌رود که کمتر به آن پرداخته شده است.

ایجاد و توسعه شبکه گاز از جمله دستاوردهای بسیار مهم دیگر صنعت نفت پس از انقلاب اسلامی است چراکه بدون انجام این اقدام مهم پایداری شبکه انرژی کشور غیرممکن بود، قطعاً بدون تشکیل شبکه گازی در کشور و مصرف نفت، بخش اعظمی از نفت خام که ثروتی ملی است به هدر می‌رفت و ایران نمی‌توانست به صادرکنندگان نفت در جهان تبدیل شود.

سه پالایشگاه نفت اراک، بندرعباس و ستاره خلیج فارس پس از انقلاب اسلامی و با وجود چالش‌های موجود در کشور از جمله کمبود منابع مالی ساخته شد که اقدامی مهم در صنعت نفت به‌شمار می‌رود، همچنین افزون بر ساخت سه پالایشگاه جدید پالایشگاه آبادان که هشت سال تمام در زیربمباران‌های مداوم رژیم بعثی عراق بود بازسازی شد و در مدار تولید قرار گرفت، به‌گونه‌ای که هم‌اکنون به‌عنوان بزرگ‌ترین پالایشگاه نفت ایران در حال فعالیت است.

هم‌اکنون تولید انرژی کشور حدود هشت برابر بیشتر از زمان پیش از انقلاب است و این افزایش تولید هشت برابری انرژی با وجود تحمیل جنگ هشت ساله و تحریم‌های موجود اقدامی جهادی است که تنها با فداکاری کارکنان خدمت صنعت نفت تحقق یافته است.

شایان ذکر است، عدم توجه به کارایی انرژی و عدم توجه به بهینه‌سازی انرژی از جمله اقدام‌هایی است که در ۴۵ سال اخیر به آن کم‌توجهی شده است و باید بهینه‌سازی مصرف انرژی و راهکارهای مؤثر با این اقدام در دستور کار قرار گیرد.

مرتضی بهروزی‌فر

عضو هیات علمی
مؤسسه مطالعات بین‌المللی
انرژی

یکی از مهمترین دستاوردهای صنعت نفت ایران پس از انقلاب اسلامی، توسعه صنعت گاز بوده است. پیش از انقلاب، به دلیل نبود تکنولوژی و عدم نیاز جهانی، گاز طبیعی به‌طور عمدتاً سوزانده می‌شد و بهره‌برداری خاصی از آن صورت نمی‌گرفت. در آن زمان نه دغدغه‌های زیست‌محیطی به شکل امروز وجود داشت و نه سرمایه‌گذاری قابل توجهی برای جمع‌آوری و استفاده از گاز انجام می‌شد. اما پس از انقلاب، با توجه به مشکلاتی که به‌ویژه در دوران جنگ تحمیلی در تأمین سوخت داشتیم، اهمیت گاز به‌عنوان منبع اصلی انرژی بیشتر احساس شد. با توسعه ذخایر گازی و ایجاد زیرساخت‌ها، گاز توانست نقش کلیدی در تأمین انرژی بخش‌های خانگی، صنعتی و نیروگاهی ایفا کند. اگر این اتفاق نمی‌افتاد و گاز به سوخت اصلی تبدیل نمی‌شد، امروز امکان صادرات نفت خام به این مقدار وجود نداشت و مصرف داخلی تمام تولیدات را جذب می‌کرد. توسعه صنعت گاز، هم تولید را افزایش داد و هم توزیع آن را به نقاط مختلف کشور گسترش داد.

یکی از بزرگ‌ترین مشکلات صنعت نفت و گاز ایران، عدم ارتباط مؤثر با جهان خارج است. این صنعت که شامل بخش‌های نفت، گاز و پتروشیمی می‌شود، تحت تأثیر مستقیم تحریم‌ها قرار گرفته و همین موضوع سبب کاهش سرمایه‌گذاری خارجی، انتقال فن‌آوری و دسترسی به تجهیزات شده است. ایران به‌عنوان دومین دارنده ذخایر گاز دنیا و یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر نفت، نتوانسته جایگاه واقعی خود را در بازار جهانی پیدا کند. ما می‌توانستیم نقش مؤثرتری در سیاست‌گذاری بازارهای انرژی جهان ایفا کنیم. برای رسیدن به جایگاه واقعی در بازارهای جهانی، حداقل به ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز داریم، اما حتی اگر این منابع مالی در داخل کشور فراهم شود، بدون دسترسی به دانش فنی، تجهیزات مدرن و مدیریت پروژه‌های پیشرفته، نمی‌توان کاری از پیش برد. ورود شرکت‌های بزرگ نفتی و فن‌آوری خارجی به کشور، یکی از ضروریات توسعه صنعت نفت و گاز است. اولویت‌بندی پروژه‌ها، تمرکز بر بهره‌وری و بهینه‌سازی مصرف داخلی و برنامه‌ریزی برای استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها، تنها بخشی از راهکارهاست. با این حال تا زمانی که تعاملات بین‌المللی و سرمایه‌گذاری‌های خارجی به صنعت نفت ایران بازنگردد، توسعه پایدار این صنعت بسیار دشوار خواهد بود.